

Kampenkalenderen 2008

*Jarlen Kino i Åkebergveien 56.
Innviet 11.1.1938 - Stengt 8.12.1988*

kampen
historielag
ETABLERT OKTOBER 1986

Pris kr 70.-

Kampen Historielags utgave av Kampenkalenderen 2008 presenterer et utvalg av nye historier med bilder og tekst. Hvert år tenker vi at denne gangen blir det nok vanskelig å finne på noe nytt – men etter hvert kommer forslagene opp, og det hender også saker blir ”til overs” for neste års utgave.

Det som fremfor alt er med på å gjøre en kalender interessant er bildene, og det er også det som ofte er det vanskeligste å skaffe fram. Derfor oppfordrer vi dere om å ha historielaget i tankene m.h.t. egne bilder på kommoder og hyller eller i skuffer og skap.

På forsiden presenterer vi også historielagets nye logo; laget av Siri Bryn som i en årrekke var ansvarlig for lay-out av kalenderen.

Styret som helhet stått for utforming av stoffet i årets utgave, og vi har vært:

*Arne Ekre
Vidar Johansen
Jan-Erik Nielsen
Lasse Solberg
Sverre Syversen
Tore Sørli
Björg Wigaard*

Januar

Foto: Privat

Johanne Marie Johannesdatter i Urskogsgaten 1

Johanne Marie Johannesdatter var fra Eidsberg og drev butikk i Urskogsgaten 1 fra høsten 1914 til 1923. Hun var min oldemor.

Hun hadde vært gift med en danske som het Christensen-Bruhn og tok navnet Bruhn mens de bodde i Danmark (1902 - 1914) der han døde. Høsten 1914 kom Johanne Marie med datter og svigersønn samt deres to døtre til Christiania der de hadde fått bolig i den andre halvdel av første etasje i Urskogsgaten 1.

Bildet er antagelig tatt i 1916 ut fra alderen på jentene. Min mor står ytterst. Hun er født i desember 1910, hennes søster var født i desember året før. Familien flyttet til vaktmesterleilighet i Kiellands fabrikk i 1919. Begge de to pikene gikk hele folkeskolen på Kampen skole. Nå er det barnehage i lokalet.

Knut Johnsen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
1		1	2	3	4	5	6
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27
5	28	29	30	31			

Februar

Stoppsted på Sørli plass

Foto: Per Lyng Kilde: Sporveismuseet

Med kraft fra oven

Trolleybussen kom til Kampen 6. Februar 1949. Linje 20 ble elektrifisert og på bildet ser vi bussen på Sørli plass. Bussene var laget på Strømmen Værksted og hadde elektrisk utstyr fra Vickers i England. De var 10,35 meter lange og hadde 25 sitteplasser og 50 ståplasser. Inngangen bak hadde doble dører og rett innenfor satt det en konduktør. Bussene var toakslet og kunne bevege seg noen meter med egen kraft hvis stømmen gikk. Vickersbussene dannet ryggraden i trolleybussflåten med hele 50 enheter.

20 bussen hadde endeholdeplass på Jordal (som nå) og på hjørnet av Mariesgate/Neubergate på Majorstuen. Traseen var den samme som nå, men etter Carl Berner gikk Trolleybussen ned Sarsgate - Monradsgate - Sexesgate - Jens Bjelkesgate og ut i Kjølbergate til Jordal. Kjølbergate var sperret av en husklynge ved Hagegata (se november), derfor den litt rare ruta på nedre Kampen.

Det var flere Trolleybusslinjer på 50-tallet og det var planer om å knytte dem sammen i en ringlinje gjennom byen. Det ble aldri noe av. I 1960 ga man mer eller mindre opp trolleybussene og siste buss på linje 20 gikk 9.februar 1968. 24. juni samme år ble stømmen slått av. 20 bussen

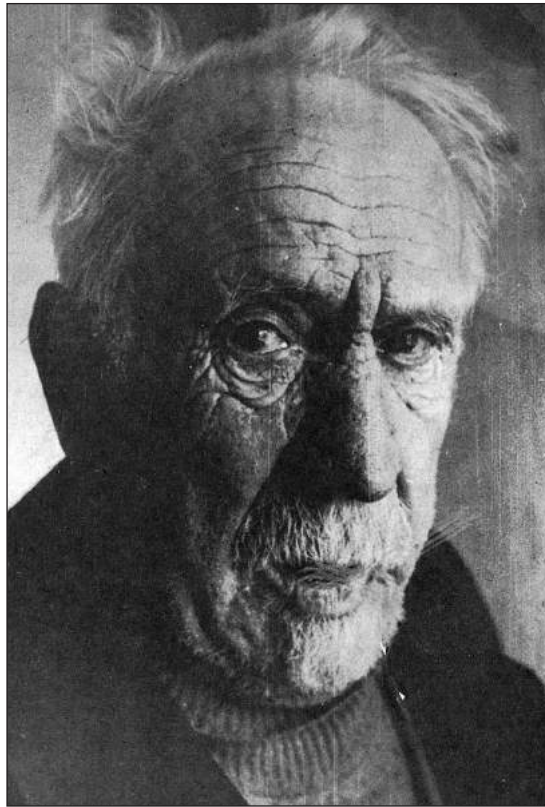
med "kraft fra oven" var historie, men 20 bussen lever i beste velgående.

En bussbillett kostet i 1952 35øre for voksne og 20 øre for barn.

Lasse Solberg

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
5					1	2	3
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17
8	18	19	20	21	22	23	24
9	25	26	27	28	29		

Mars

Kilde og foto: Thor Gotaas: På Loffen. Spartacus

En loffer fra Kampen

Henrik Larsen ble født i Ski i Akershus 10. April 1893, men flyttet i toårsalderen til Kristiania. Da moren døde ble tre av familiens åtte søsken sendt til fosterfamilier. Henrik bodde sammen med faren til han ble konfirmert i Kampen kirke i 1908.

Henrik var eventyrlysten. Presten skrev en anbefaling om at gutten søkte arbeid og var pålitelig. Slik begynte Henrik Larsen et langt, merkelig vandringsliv med ei skrepp som ballast og optimisme som drivkraft.

Han planla ikke å flakke resten av livet, det bare ble slik. Han gled raskt inn i landstrykerens rytme, vandret og jobbet om hverandre, og besøkte faren i vinterhalvåret. Lofferne levde slik, tok livet som det kom, uten å ta fast arbeid og uten å sørge over morgendagen. Han jobbet på anlegg, malte hus og var fyrbøter på norske skip. Helt til København loffet han, for der serverte de øl i fengselet.

Henrik besøkte Skaugum i 1920-åra og fikk middag av kronprins Olav. På den tida var det ca. 10 000 loffere på norske landeveier, og Henrik var en kjent type i et fargerikt miljø.

Antallet loffere sank etter annen verdenskrig. Da Henrik trasket rundt i 1970-åra var det nesten ingen igjen. Som en av de siste landstrykerne gikk han nedover i Vestfold i

1979-80, dårlig til bens og plaget av astma, med alle eiendelene sine i en plastpose. Det var ubekvemt å loffe på asfalterte, sterkt trafikkerte veier og vanskelig å få husrom, så gubben gikk om natta og sov om dagen. Men humøret og slagferdigheten forsvant ikke. Den beholdt han til han sovnet inn våren 1980 - nesten 87 år gammel.

Thor Gotaas

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
9						1	2
10	3	4	5	6	7	8	9
11	10	11	12	13	14	15	16
12	17	18	19	20	21	22	23
13	24	25	26	27	28	29	30
14	31						

April

Foto: Sverre Syversen

Østen(sen)gården

Evelyn og jeg kjøpte Fetsundgt. 1 den 1. Februar 1980. Vi rehabiliterte og fullisolerte gården. Vi gjorde alt selv, sammen med vår sønn og datter, fra 1981 til 1984 i ferier og på fritiden.

Fetsundgt.1, var utskilt tomt i Aker 5.10.1869 og het Hakadalsgt 1. Tomta ble ikke bebygget før 1877 av S. E. Østre med navnet "Østengården". Eierne kom fra bygda og tok arbeid på Grunerløkka. Familien hadde hester og de ble brukt til å kjøre teglstein fra Jordal Teglverk (lå der Jordal stadion ligger i dag).

Fetsundgt. 1 hadde 11 små leiligheter og ble bebodd av opptil 65 personer. Det ble innlagt vann i 1900, fra før var det en vannpost i bakgården. Den kan fremdeles brukes. I 1927 fikk gården vannklossett , og det var det ikke mange på Kampen som hadde på den tiden. Familien Østre eide gården til etter 2. Verdenskrig.

Østengården er nå på ca. 300 kvm og består av 2 store og 2 små leiligheter. Evelyn og jeg bor i 2.etg og min datter Eva i 1. etg.

Evelyn er født i " Slottet" (Norderhovgt.38) og jeg kom til Kampen som treåring i 1937. Vi bodde da i Nannestadgata 6. Så for meg er det blitt 70 fine år på Kampen.

Odd Østensen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
14		1	2	3	4	5	6
15	7	8	9	10	11	12	13
16	14	15	16	17	18	19	20
17	21	22	23	24	25	26	27
18	28	29	30				

Mai

Foto og kilde: Snø og Ski 1948

Ola Narr 17. mai 1948

50 000 tilskuere kom til Ola Narr 17. Mai 1948 for å se et skirenn. Mange tvilte på at det lot seg gjøre å arrangere hopprenn i mai, det hadde også vært ekstremt varmt i mai det året. Men 75 000 "liter" snø ble fraktet i kjølevogner fra Finse og hopprenn ble det. 62 hoppere deltok i rennet, som ble arrangert av Sørлие Idrettsforening. Vi som husker litt tilbake til 90-tallet, vet at Sørлие Idrettsforening fra Kampen hadde klubbhus på Caltexløkka fram til ca 2000. Rennet ble en suksess og ble gjentatt året etter. Og ikke nok med det, ideen om sommerhopprenn ble tatt med til London og i 1950 ble det bygget en bakke i Hampstead Heath. Stillaset var 22 meter og kulen lå 5 meter over bakken. Skirennet var førstesidestoff i engelske aviser, og BBC televisjonen sendte fra rennet. Man regner med at 4 millioner mennesker så rennet på TV og at det var 100 000 til stede i bakken. Aldri hadde et skirenn hatt så mange tilskuere. (Oslo slo rekorden to år senere, OL i Holmenkollen hadde 120 000). Det var idrettshistorie i London våren 1950, men det startet på Ola Narr med Sørлие Idrettsforening 17.mai 1948.

Ola Narr het egentlig Ole Arnesen og var fra Gol i Hallingdal. Han var født i 1803 og kom til Oslo som ung

gutt. Han jobbet hos den siste stattholder i Norge, greve von Platen. Grevinnen forlangte at han skulle gå i silkebukser og lakksko. Derfor klengenavnet "Ola Narr". Han var senere gårdbruker på Tøyen og høyden øst for Carl Berner er altså oppkalt etter ham.

Lasse Solberg

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
18				1	2	3	4
19	5	6	7	8	9	10	11
20	12	13	14	15	16	17	18
21	19	20	21	22	23	24	25
22	26	27	28	29	30	31	

Juni

Foto: Thor Gaarder

Brinkenens gate 29

Dette flotte bildet har vi fått fra Thor Gaarder og bakgården i Brinkensgate 29 på begynnelsen av 1900-tallet.

Huset, eller deler av det er fra 1700-tallet, og opprinnelig oppført i kvadraturen. Huset er deretter flyttet helt eller delvis til Brinken på midten av 1800-tallet. Huset er i utmurt bindingsverk, og innvendig er det avdekket gjenbruk av gammel teglstein, bl.a. smale gule og røde hollandske.

Det ble gjenoppført i Brinken med åpen svalgang, og bestod av åtte ettroms leiligheter, samt forretningslokale i kjelleretasjen mot gaten. Ifølge folketellingen for Kristiania, bodde det 27 personer i Brinken 29 i 1900. Totalt er huset på 315 m² brutto. Huset har nå fått nye eiere og står foran total rehabilitering og noe utbygging i bakgården.

Som en kuriositet gjengir vi fra en leiekontrakt fra 1901: Undertegnede Johs. Nilsen, eier af gaarden no. 29 Brinkens Gade, bortleier herved til Ole Gaarder fra 20. Marts 1901 en Bekvemmelighed i 2. etage i Forgaarden i ovennevnte Gaard, bestaaende af: 2 Værelser og Kjøkken, Vedbod samt adgang til Bryggerhus og Rulle samt Stald til 1 Hest og Høloft og Vognskur.

Af denne Bekvemmelighed svarer Ole Gaarder mig maanedlig Leie Kr 20, der erlægges med Kr 20 forskudsvis hver Maaned.

Ole Gaarder sees på bildet og er nr 3 fra venstre.

Vidar Johansen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
22							1
23	2	3	4	5	6	7	8
24	9	10	11	12	13	14	15
25	16	17	18	19	20	21	22
26	23	24	25	26	27	28	29
27	30						

Juli

Kilde: Friheten 2002 v/Tor Inge Berger Foto: Privat

Ung i krig og fred.

Bildet viser søstrene Aslaug og Karin Sørum på tur i Frognerparken på slutten av 1930-årene.

Aslaug Nygaard forteller: Bestemor, Karen Sørum, ble født i Prøysenstua på Ringsaker ca 40 år før Alf Prøysen. Hun var aktiv i politikken og var en av dem som brøt ut av AP i 1923 og dannet NKP. Faren min Halvor Sørum, var fagforeningsmann og kommunist. Formann i Malernes Fagforening, etter krigen nestformann i Norsk Byggningsarbeiderforbund.

Vi bodde i Hertug Skules gate 9. april 1940 og våknet av flyalarmen. Far kom inn til oss og sa alvorlig at nå var det krig. Etter hvert skjønte nok både Karin og jeg at han drev med noe som var forbudt, og etter ei tid gikk tid han i dekning. Mor og vi jentene dro til Såner, og seinere flyttet vi opp til Roa. En kveld dundret det på døra: - Åpne! Utafor sto både tysk og norsk politi. De tok med seg mor og far til Oslo. I 1944 ble far sendt til Neuengamme og så til Sachsenhausen, og samtidig slapp mor ut fra Grini hvor hun satt som gissel. Vi to jentene bodde da hos venner og gleden var stor da vi flytta hjem sammen med mor. Etter hvert kom det brev fra far, og vi ventet og ventet da krigen tok slutt i mai 1945. Plutselig en morgen hørte mor skritt i trappa og far ringte på. Vi hørte stemmen hans og stormet ut i entreen. Han titta på Karin og meg. - Jeg reiste fra to jentunger og er kommet tilbake til to frøkner, sa han. Mor dekket bordet med det beste hun hadde, og vi ville at han skulle fortelle, men far var så trøtt at han sovnet ved bordet.

Høsten 1945 gikk jeg inn i Østkantlaget av Norges Kommunistiske Ungdomsforbund. Oppslutningen var stor, og snart måtte dele oss i Kampen-, Vålerenga- og Ekeberglaget. Møtene hadde vi den første tiden i Kafé Valhall på Grønland. Senere i en kafé nederst i bakken i Nannestadgata. Varig tilholdssted fikk vi så i Jarlengården, Østkanten Folkets hus. Vi holdt studiesirkler og arrangerte lagsmøter. En dag kom et par unge gutter inn mens vi hadde styremøte. En av dem var Ivar Nygaard som ble mannen min, og vi bor som pensjonister i Norderhavgata.

Sverre Syversen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
27		1	2	3	4	5	6
28	7	8	9	10	11	12	13
29	14	15	16	17	18	19	20
30	21	22	23	24	25	26	27
31	28	29	30	31			

August

Ludovicio Berto Torelli

Kilde og foto:
Thor Gotaas: På Loffen. Spartacus

Italienerne på Kampen.

På 1800 tallet og fram til 1. verdenskrig bodde det en koloni italienere i Gruegata 18-20. Ved manntallet i 1900 var det 27 personer.

Mange av dem var glimrende gipsmakere som førte tradisjonen videre etter sine landsmenn som hadde arbeidet med oppførelsen av slottet under 1830-40 årene og senere fortsatte i byggebransjen. Mange av gipsmakerne produserte egne gipsfigurer som de solgte i gatene – ”Kjøpa fine figura de”. Andre livnærte seg som lirekassemenn i gater og streder. En gammel kampingutt fortalte at det aldri var noe krangel eller problemer mellom italienerne og de lokale beboerne.

Italienerne kom opprinnelig fra Lucca, 15 km fra Pisa og de var svært foretaksomme. Krakket i 1899 førte med seg stor arbeidsledighet, og da begynte en del av dem å selge ”Iscreme” – det var de innførte den til Norge. Iskremen ble tilbudt fra bærbare beholdere, og for å synes i bybildet bar selgerne struttende fargerike koffer. Mange kombinerte issalget med lirekassespill.

Som så mye annet kom iskremen fra Kina, og det skal være Marco Polo som sto for det.

Tore Sørli

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
31					1	2	3
32	4	5	6	7	8	9	10
33	11	12	13	14	15	16	17
34	18	19	20	21	22	23	24
35	25	26	27	28	29	30	31

September

Foto: Familien

Kjøpmann Carl Fredrik Olsen i Normannsgate 41

Carl Fredrik Olsen var født i Moss i 1850. I 1877 løste han Borgerskabsbrev i Christiania og etablerte seg med butikk i Normannsgate 41.

Fra Borgerskabsbrevet kan vi lese følgende:

”Magistraten i Christiania gjør vitterlig: Aar 1877 den 28de December fremstod Carl Fredrik Olsen og begjærede sig meddelt Borgerskab som Handelsborger og Bager i Christiania, idet han oplyste ikke at have andet Borgerskab. Han fremlagde Handelsbrev til Aker af 10de Januar sidstleden samt oplyste at være født i Moss den 18de Februar 1850 og er saaledes i en Alder af omtrent 27 Aar, hvilket hans Udseende også syntes at antyde.

Paa Grund heraf blev Carl Fredrik Olsen antagen og indskreven som Handelsborger og Bager i Christiania, i hvilken Anledning han blev paalagt stedse at have 2 Læster Rug til sit Bageris Forsyning samt inden 8 dager at forevise sit Borgerskabsbrev for Toldinspektøren og Politimesteren i Christiania.

Til bekræftelse under Raadstuskriverens Haand og Statens Segl ...”

Underskriften er vanskelig å tyde, men det fremgår av borgerskabsbrevet at det har vært forelagt Christiania Politikammer 3/1 1878. Det fremgår også at han har betalt følgende gebyrer:

Til Magistrat og Rådstuskriver	22 kroner
Til Børskassen (?)	40 ”
Til Borgerkorpsets kasse	40 ”
Og for tillagt Stempletpapir	2 ”
	114 kroner

Han drev sin butikk i Normannsgate 41 som foruten våningshus med butikk besto av stall og pakkhus. Jeg vet ikke hvor lenge han drev butikken, men på sine gamle dager bodde han i Fetsundgata 3 til han døde ca. 1930. Carl Fredrik Olsen var min oldefar.

Bjørge Wigaard

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
36	1	2	3	4	5	6	7
37	8	9	10	11	12	13	14
38	15	16	17	18	19	20	21
39	22	23	24	25	26	27	28
40	29	30					

Oktober

Foto: Lasse Solberg

Vannet på Kampen

Bildet viser Evelyn og Odd Østensen i Fetsundgt. 1 ved den gamle vannposten i bakgården.

Beboerne på Kampen var på slutten av 1800-tallet henvist til brønner, bekker eller dammer i nærheten når de skulle ha vann. Når de ønsket virkelig godt vann var de henvist til de offentlige vannpostene som ofte stod i utkantene av området. Da ble det ofte 700 til 800m å gå fra hjemmet. Det var mest kvinner og barn som hadde den jobben som vannhentere og særlig om vinteren var det en stri jobb. Det var lange køer ved vannpostene og når man endelig fikk vann i bøttene, skulle disse slepes hjem.

Så i 1879 stod dette i en avis i hovedstaden: "Til byens fædre- et nøddrop fra Øvre Kampen.....middelavstanden efter vand for beboerne, er som fra Stortorvet til Tolbod Bryggen og at i den brønd som der hentes vand fra er flytende ingredienser der kommer rindene ned ad bakken, utkastet fra de omliggende hus".

Artikkelen var undertegnet huseiere og arbeidere på Kampen.

På Vestkanten i Oslo ble ledningsnett utbygd i 1860. Da ble det mulig å legge inn vannklossett og vann fra spring inne.

Først i 1925 ble det ledningssystem i øst og det ble mulig å legge inn vann. Skjønt det varte nok mange år før det ble vanlig blant folk flest.

Tore Sørli

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
40			1	2	3	4	5
41	6	7	8	9	10	11	12
42	13	14	15	16	17	18	19
43	20	21	22	23	24	25	26
44	27	28	29	30	31		

November

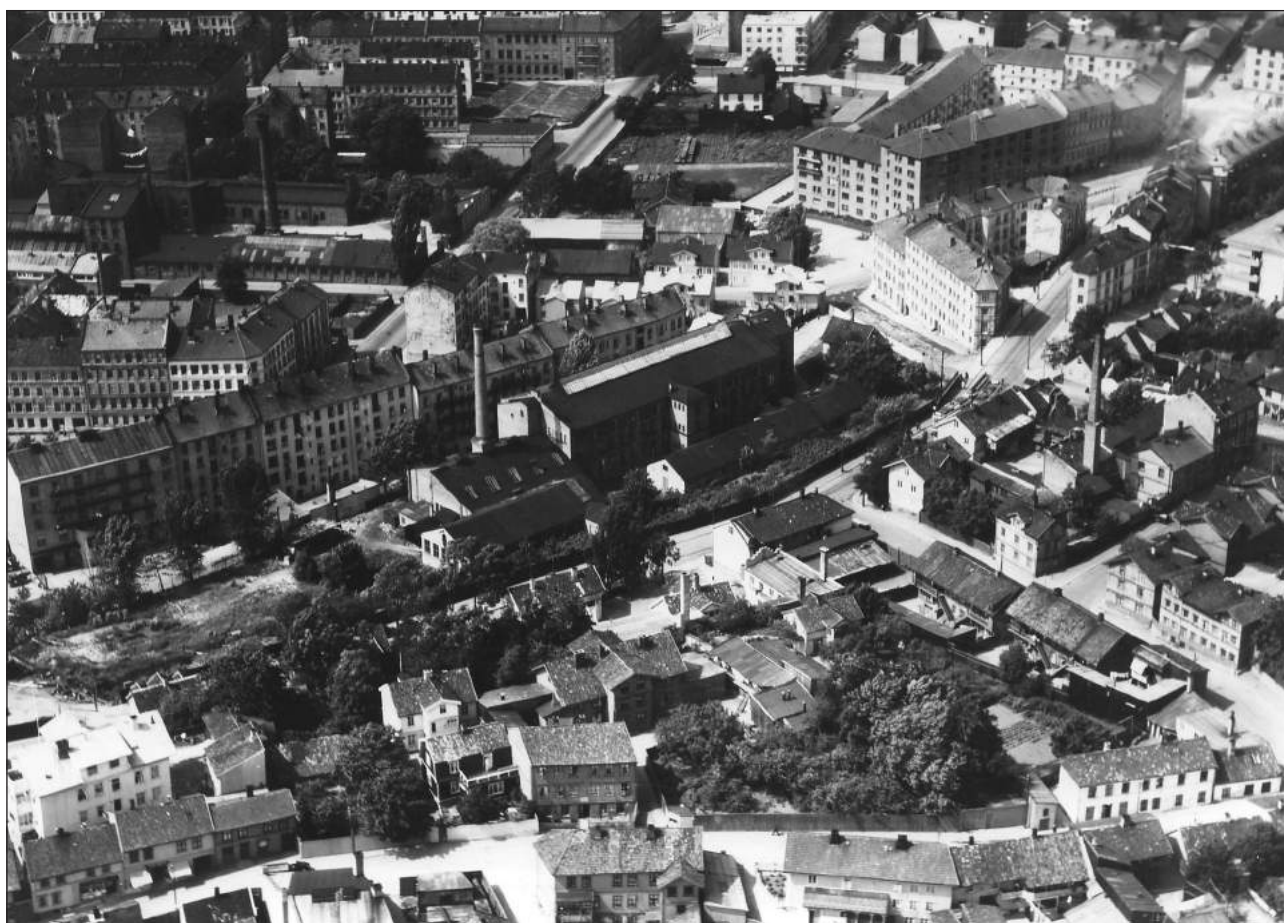

Foto: Byarkivet

Kampen fra lufta

Her ser vi et flyfoto over store deler av Kampen tatt i 1936. Det er mye interessant på dette bildet, bl.a. trehusene som "sperrer" Kjøllberggata i bunnen av Nannestadgata og trikken med trikkespore oppover Hagegata.

Helt nederst i venstre hjørne ser vi bl.a. Normannsgata 20 og 22 med butikker i 1.etasje og et gedigent trehus med sidebygning i bakgården. Huset i bakgården hadde også adresse Normannsgata 22 og disse tre husene utgjorde Kampens Gamlethjem frem til 1934 da det "nye" gamlethjemmet stod ferdig i Brinkensgate. Hjemmet i Normannsgata ble drevet av Kristiania Menighetspleiernes Fællesutvalg og hadde plass til ca 50 gamle. Eiendommen med de tre husene ble kjøpt i 1913 for kr 31 000.- I 1935 ble husene mot gaten bygget om og Kristine Mangens Melkeforretning startet i Normannsgata 20 og Cecilie Båstads Manufakturforretning i nummer 22. Disse drev butikkene her til langt opp på 1960-tallet.

Fra folketellingen for Kristiania i år 1900, kan vi lese at i Normannsgt. 20 bodde det 22 personer og i Normannsgt. 22 bodde det 46 personer, med stort og smått fordelt på forgård, bakgård og sidebygning.

Det store huset i bakgården var leiegård med diverse eiere frem til midten av 1980-tallet, da det dessverre ble revet for å få plass til borettslaget Brinken 11.

Vidar Johansen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
44						1	2
45	3	4	5	6	7	8	9
46	10	11	12	13	14	15	16
47	17	18	19	20	21	22	23
48	24	25	26	27	28	29	30

Desember

Kilde og foto: Byarkivet v/Lars Rogstad

Jarlen, kinoperlen som forsvant

Jarlen kino lå i Åkebergveien 56, og ble kalt "Jalla" og "Likkista". Navnet "Likkista" fikk den pga .takets form. Jarlen ble tegnet av arkitekt Knut Knutsen, og åpningen var 11.1.1938. Den første filmen på programmet var det amerikanske dramaet, "The big City", med Spencer Tracy i en av hoverollene. På den tiden hadde kinoen 518 sitteplasser, og billettprisen var 1 kr 25 øre, den prisen gjaldt på alle de såkalte utkantkinoene (bl.a. Ringen, Frogner og Soria Moria), mens prisene

på sentrums kinoene var på 1kr 50 øre, 2kr, og 2kr 50 øre. I 1962 ble jarlen modernisert, og det ble da installert bredfilm formatet CinemaScope, og antall sitteplasser ble redusert fra 518 til 470. Min første opplevelse på Jarlen kino var i 1967 da jeg så "Zorro - mannen med den sorte pisk", (eller var det "Zorro - mannen med den sorte maske?"). Jeg husker jeg fikk 1kr og 50 øre av mor, men måtte løpe hjem for og få 50 øre til, for billett prisen hadde gått opp til hele 2kr!, Jeg fikk da klar beskjed av mor om at det ikke måtte bli noen vane at jeg skulle fly der nede på Jarlen kino. Men jeg har nå arbeidet med film i 30 år, så hun hadde rett i at det ikke skulle bli en vane, det ble faktisk en jobb. Jeg har på de 30 årene sittet i snitt ca 3-4 timer daglig på kino.

Jarlen kino ble stengt 8.12.1988, og siste film var "Buster", med Phil Collins i hovedrollen. Filmen er basert på historien til Buster Edwards som var en av tyvene i det store togrøveriet i England i 1963. Billettprisen på siste forestilling var 35kr. Samme dag som Jarlen stengte sine dører, ble også Sentrum og Ringen kino stengt.

Jan-Erik Nielsen

	Man	Tirs	Ons	Tors	Fre	Lør	Søn
49	1	2	3	4	5	6	7
50	8	9	10	11	12	13	14
51	15	16	17	18	19	20	21
52	22	23	24	25	26	27	28
1	29	30	31				
